

Fundacja
Aleksandra Kwaśniewskiego
AMICUS EUROPAE

Biuletyn OPINIE FAE
nr 15/2014

Elżbieta DASZKOWSKA

Spółeczno-ekonomiczne dylematy Państwa Środka

„Do 2017 r. PKB Chin może wyprzedzić PKB USA – w prognozach w 2003 r. przewidywano że stanie się to do 2041 r.”¹

“ Chiński PKB (wg. PPP) w 2050 r. wyniesie 59475 mld USD, tj. o 57 proc. więcej, niż dla USA - 37876 mld USD”².

“Gospodarka rynkowa nie oznacza koniecznie kapitalizmu (...). Prawdziwa natura socjalizmu polega na uwolnieniu sił produkcyjnych, a celem ostatecznym jest osiągnięcie powszechnego dobrobytu”
(Deng Xiaoping)

Bezpośrednim rezultatem reform zapoczątkowanych w Chinach w 1978 r. było otwarcie gospodarki Państwa Środka na świat i niebywały jej rozwój, który średniorocznie wynosił nawet 10 proc. Taki sukces gospodarczy jest precedensem na skalę globalną, jako że żadnemu innemu państwu nie udało się przeprowadzić tak skutecznej transformacji gospodarczej. W jej efekcie Chiny w ciągu 30 lat przekształciły się z biednego kraju rolniczego w drugą potęgę ekonomiczną na kuli ziemskiej. Szybkie zmiany ekonomiczne wpłynęły jednak niekorzystnie na strukturę demograficzną i społeczną kraju, co w efekcie zagraża perspektywom dalszego rozwoju gospodarczego.

Należy w tym miejscu podkreślić, że ten tak niebywały sukces mógł mieć miejsce nie tyle dzięki dogmatycznemu podejściu wobec stosowanych narzędzi makroekonomicznych, co raczej starannemu planowaniu kolejnych stadiów reform gospodarczych. Twórca komunistycznych Chin, Mao Zedong, ujął to chyba najbardziej trafnie, pisząc: „są dwie postawy wobec uczenia się od innych. Jedna z nich dogmatycznego przeszczepiania wszystkiego, bez względu na to czy odpowiada to warunkom naszego kraju czy też nie. To nie jest dobra postawa. Druga polega na tym by myśleć i uczyć się tego co odpowiada warunkom naszego kraju, tj. by przyswajać sobie pożyteczne dla nas doświadczenia. Właśnie taka postawa jest nam potrzebna.”

¹ J. O'Neil, A. Stupnytska, *The Long-Term Outlook for the BRICs and N-11 Post Crisis*. Global Economics Paper No. 192, Goldman Sachs, 2009, s. 23

² *The World in 2050. The Accelerating Shift of Global Economic Power: Challenges and Opportunities*, PwC, 2011, s. 9

Poszczególne reformy były przygotowywane przez władze bardzo starannie i wdrażane z całą stanowczością, biorąc pod uwagę doświadczenia krajów trzecich oraz lokalne i krajowe ograniczenia. Trzeba zauważyć, że główny cel, jakim jest „osiągnięcie powszechnego dobrobytu”, nie uległ modyfikacji. Pekin nadal chce zdobyć hegemonię ekonomiczną. Chiński tak znaczący sukces gospodarczy w minionych trzech dekadach możliwy był dzięki światowej prosperity oraz możliwości wykorzystania na masową skalę tzw. czynników zewnętrznych. Należą do nich m.in. nastawienie na masową produkcję i eksport, przyjmowanie ZIB (zagranicznych inwestycji bezpośrednich), w efekcie czego już po 2007 r. Państwo Środka wyprzedziło kolejno RFN i Japonię. Liczne prognozy ekonomiczne, cytowane na wstępie, wyraźnie wskazują, że już w trzeciej dekadzie XXI w., przy pewnych założeniach, możliwe jest uzyskanie przez Chiny światowej hegemonii gospodarczej i prześcignięcie obecnej potęgi – Stanów Zjednoczonych.

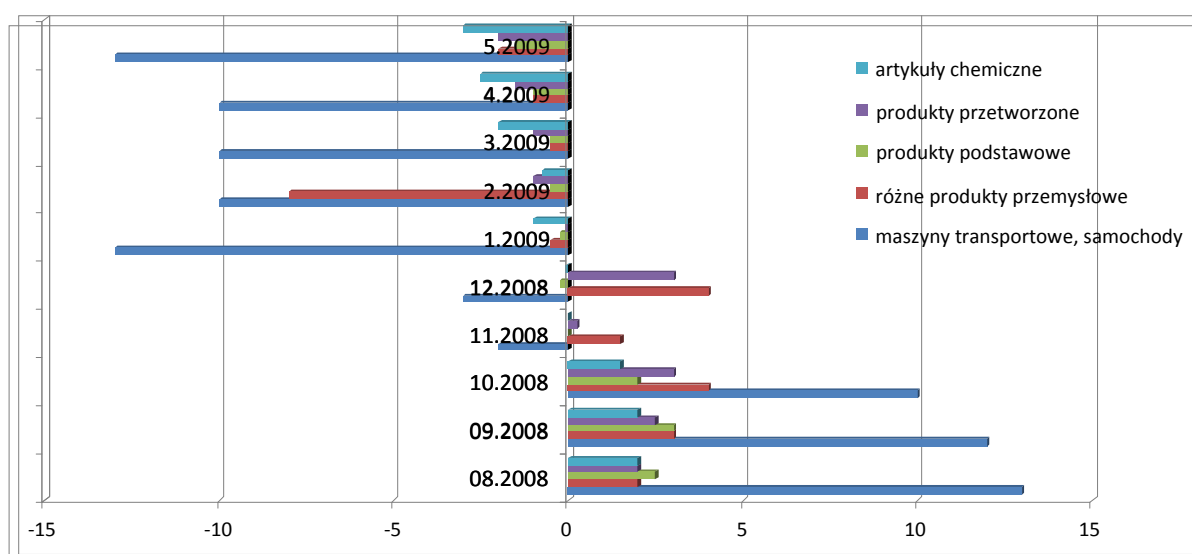
W niniejszym opracowaniu podjęto próbę znalezienia odpowiedzi na następujące pytania:

- czy tak wysoki wzrost gospodarczy, uzyskiwany głównie dzięki pełnieniu roli „Fabryki Świata”, może być w najbliższych latach kontynuowany?
- jaki model rozwoju ekonomicznego, opracowany na bazie kryzysu gospodarki światowej w 2007 r., zdecydują się w najbliższym czasie obrać Chiny?
- jakie kreują się nowe zagrożenia dla państw wysokorozwiniętych w XXI w., biorąc pod uwagę dobre perspektywy ekspansji gospodarczej Chin?

W kontekście ostatniego pytania badawczego należy się również zastanowić nad tezą, postawioną przez Antoine Bruneta oraz Jeana-Paula Guidard’a w książce „Chiny światowym hegemonem”, dotyczącą dalszego imperializmu ekonomicznego Państwa Środka. Pytanie to jest jak najbardziej zasadne w kontekście zmiany dotychczasowego modelu rozwoju tego kraju. Kryzys finansów światowych z lat 2007-2009 i powstałe na tym tle zmiany ekonomiczne wyraźnie wskazują, że Chiny nie będą już mogły opierać swej strategii rozwoju gospodarczego na masowym eksporcie produktów niezbyt wysokiej jakości, wytwarzanych przez relatywnie tanią siłę roboczą i tym samym konkurencyjnych cenowo (koszt produkcji jednej roboczogodziny w przemyśle wytwórczym to 1,64 USD). Należy zaznaczyć, że dotychczasowi kluczowi odbiorcy produktów „made in China”, a więc USA, Japonia i UE

z uwagi na poważne perturbacje w swoich gospodarkach nie są już w stanie importować wyrobów na taką skalę jak czynili to poprzednio. O wielkości problemu wyraźnie świadczy spadek wolumenu eksportu chińskich maszyn transportowych i produktów przemysłowych w okresie styczeń – maj 2009 r. Skalę opisywanego zjawiska przedstawia poniższy wykres. W związku z tym Pekin podjął decyzję o konieczności przebudowy swojej gospodarki na podejście ekstensywne, zakładające oparcie się na popycie wewnętrznym.

Spadek wolumenu eksportu Chin w okresie sierpień 2008 - maj 2009

Źródło: G. Vincelette, A. Manoel, A. Hansson, L. Kuijs “China- Global Crisis Avoided, Robust Economic Growth Sustained.”, The World Bank September 2010, Policy Research Paper 5435, WPS 5435, str. 16

Na tej podstawie możliwe są trzy niżej przedstawione scenariusze dalszego rozwoju gospodarki Państwa Środka.

1. Scenariusz „regionalnych powiązań” – sytuacja nawrotu silnego protekcjonizmu (skutek globalnej zapaści finansów); dochodzi do silnego ograniczenia dynamiki światowego handlu i Chiny zostają zmuszone do ukierunkowania swojej ekspansji ekonomicznej na obszar Azji. Sytuacja ta stała się możliwa w wyniku osłabienia roli Japonii, do niedawna jeszcze (2010 r.) regionalnego mocarstwa ekonomicznego. Od tego czasu sukcesywnie wzrasta znaczenie Chin, co jest widoczne chociażby we wzroście dynamiki inwestycji w ramach BIZ w latach 2005-2009 (najwięcej nowych korporacji transnarodowych, ukierunkowanych na ekspansję w zakresie zaawansowanych technologicznie produktów

w Azji, powstało właśnie w Chinach). W najbliższych latach to właśnie Pekin może odgrywać pierwszoplanową rolę w kształtowaniu regionalnych łańcuchów produkcji, opartych na wewnętrznym podziale pracy w ramach tzw. trójkątów wzrostu, tzn. ośrodków stymulujących rozwój i scalanie lokalnych gospodarek (np. wschodnioazjatycki trójkąt wzrostu - Subregion Mekong).³ Należy również pamiętać, że region Azji Południowo-Wschodniej znajduje się w bezpośrednim zainteresowaniu Chin także z uwagi na występowanie tam rzadkich zasobów naturalnych niezbędnych do funkcjonowania przemysłu, ponadto jest to rynek blisko 600 mln klientów wciąż gotowych nabywać tańsze i gorsze jakościowo wyroby chińskie nieprzystające do potrzeb Zachodu.

2. Scenariusz „Jedwabnego Szlaku”- zakłada sytuację zrównoważonego rozwoju Chin możliwego do realizacji w wyniku powrotu gospodarki światowej na drogę wzrostu gospodarczego z naciskiem na integrację i rozwój handlu globalnego i rozbudowę przepływów kapitałowych. Aby ten scenariusz miał szansę realizacji, muszą mieć miejsce szerokie reformy wewnętrzne w Państwie Środka.

3. Scenariusz „niespełnionych obietnic” – Chiny nie zdecydują się na implementację reform o których mowa w pkt. 2, co przekłada się bezpośrednio na zahamowanie ich rozwoju ekonomiczno- społecznego. Jakkolwiek realizacja tego scenariusza nie wydaje się możliwa z uwagi na dużą dozę pragmatyzmu politycznych klas ChRL.

Te trzy ww. scenariusze uwzględniają potencjalne efekty realizacji założeń dwunastego planu 5-letniego Chin na lata 2011-2015.⁴ Można śmiało przedstawić tezę, że ten najnowszy plan 5-letni zakłada szereg koniecznych dostosowań, tak aby rozwój gospodarczy był w większym stopniu oparty na konsumpcji krajowej i poprawie efektywności produkcji przemysłowej (wyższa wartość dodana). Ważny też jest bardziej zrównoważony sposób redystrybucji korzyści gospodarczych w społeczeństwie. W planie tym ujęto następujące główne cele:

- zmiana struktury gospodarki i oparcie jej na innowacyjności,
- poprawa poziomu życia ludzi,

³ Red. M. Pietrasiak i T. Kamiński „China goes global. Rosnące znaczenie Chin na arenie międzynarodowej.” Uniwersytet Łódzki 2012, str. 23

⁴ A. Gradziuk, J. Szczydluk-Tatar „Kierunki rozwoju gospodarczego Chin w 12 Planie 5-letnim (2011-2015)”, PISM, 8 kwietnia 2011 r., nr 39 (788)

- ochrona zasobów i środowiska naturalnego,
- wzmocnienie polityki reform i otwarcia.

Zmiana struktury gospodarki i oparcie jej na innowacyjności – w praktyce oznacza przejście od tzw. schematu 3 L (*labour-intensive, low-cost, low-tech*) do gospodarki typu high-tech. Tak więc Chiny będą musiały dokonać przejścia od produkcji masowej, nastawionej na zaspokajanie potrzeb rynku globalnego, w kierunku popytu krajowego. W tym punkcie trzeba zaznaczyć, iż będzie to bardzo trudny proces ponieważ krajowa konsumpcja Państwa Środka rośnie znacznie wolniej, niż PKB generowane eksportem. Taki stan rzeczy wynika z dużych skłonności społeczeństwa do oszczędności, którego poziom przekracza 50 proc. dochodów kosztem wydatków na konsumpcję (w Chinach jest to zaledwie 36 proc., a dla przykładu w USA aż 70 proc.).

Przyjęte założenia zakładają pobudzenie wydatków na konsumpcję krajową, tak aby jej udział w PKB wzrósł do 45 proc. z jednoczesnym zapewnieniem dynamiki wzrostu gospodarczego na poziomie 7 proc. PKB. Podtrzymywanie wysokiej dynamiki rozwoju gospodarczego jest konieczne ponieważ do 2015 r. liczebność siły roboczej w Chinach wzrośnie o 7 proc. - będzie to efekt migracji ludności z obszarów wiejskich. Szacuje się, że w całym 15 milionowym Pekinie aż 4 miliony mieszkańców stanowi ludność napływowa, a w całych Chinach liczebność migracji wewnętrznej to ok. 100-200 milionów.⁵ Na tej podstawie można wnioskować, że przy obecnych wskaźnikach makroekonomicznych Chiny będą potrzebować ok. 30 lat, aby „dogonić” USA pod względem PKB per capita, które jest 6-krotnie niższe w porównaniu z poziomem amerykańskim.⁶

Jednocześnie trzeba mieć też na uwadze realne obawy, że wzrost gospodarczy napędzany często irracjonalną skalą zasobochłonnych inwestycji w przemyśle w przypadku spadku ich dynamiki może skutkować gwałtownym hamowaniem i „twardym lądowaniem” gospodarki, na co Chiny nie mogą sobie pozwolić. Jest to więc argument przemawiający za innowacyjnością i wzrostem wydatków na badania i rozwój (B&R) oraz inwestycje w kapitał ludzki. W latach 2006-2011 wydatki na B&R osiągnęły poziom 164 mld USD (2 proc. PKB

⁵ R. Pyffel „Chiny w roku Olimpiady. Państwo Środka od środka.” Warszawa 2008, str. 232

⁶ ST. C. Cjonas *Economic Development from 1860 to the Present: the role of Sovereignty and the Global Economy*, Department of Political Science, University of Colorado at Denver and Health Sciences Center, Forum on Public Policy, 2006, str. 29.

Chin) w efekcie czego do 2012 r. kraj ten wyprzedził USA pod względem wydatków w tej dziedzinie.⁷ Chińska Akademia Nauk przygotowała raport nt. kierunków rozwoju nauki do 2050 r., który odsłania wiele luk technologicznych, np. brak dostatecznych inwestycji w zaawansowane technologie przemysłowe czy informacyjne. Państwo wspiera programy B&R w wielu przedsiębiorstwach, sukcesywnie wzrasta liczba publikacji naukowych, stanowiąc już 10 proc. globalnej podaży.

Wraz z zakładaną transformacją gospodarczą zwiększa się podaż wysoko wykwalifikowanej kadry i rozwija się oferta edukacyjna. W 2008 r. ok. 6 mln osób zdecydowało się na wybór studiów o profilu ścisłym (6 razy więcej niż w 1999 i w latach 2000-2004 odnotowano 50 proc. wzrost liczby studentów). Rząd wspiera i finansuje programy wymiany studenckiej z zagranicą wzmacniając własny potencjał naukowy.⁸

*„Zapewnić lepsze życie setkom milionów Chińczyków, przekształcić nasz kraj zacofany pod względem gospodarczym i kulturowym w kraj bogaty, potężniejszy, o wysokiej kulturze, to zadanie bardzo trudne. Dla jeszcze pomyślniejszego wykonania tego zadania i lepszej współpracy ze wszystkimi ludźmi dobrej woli poza partią, którzy są zdecydowani poświęcić się w wysiłku dokonania przemian, musimy prowadzić uporządkowanie stylu pracy zarówno obecnie, jak i w przyszłości, stale uwalniać się od tego co błędne.”*⁹ Ten cytat z wypowiedzi przywódcy komunistycznych Chin sprzed ponad półwiecza wcale nie stracił na aktualności, o czym świadczy fakt, że postulat poprawy poziomu życia obywateli został ujęty w realizowanym obecnie kolejnym planie 5-letnim. Jest to kategoria bardzo pojemna, obejmująca takie aspekty, jak system ochrony zdrowia, eliminacja ubóstwa zwłaszcza na obszarach wiejskich oraz upowszechnienie w całym kraju programów opieki socjalnej.

Ubocznym skutkiem gwałtownego uprzemysłowienia kraju jest bowiem gwałtowne pogorszenie stanu zdrowia Chińczyków. Największy odsetek zachorowań stanowią choroby chroniczne (nowotwory, choroby układu krążenia, cukrzyca, astma). Bardzo rozpowszechniony jest również nikotynizm i wynikające na tym tle problemy zdrowotne (w Chinach mieszka największy na świecie odsetek palaczy). Również złe nawyki żywieniowe,

⁷ *The People's Republic of China- Avoiding the middle trap: policies for sustained and inclusive growth.* OECD, September 2013, str. 6

⁸ R. Pyffel, *op. cit.* str. 39

⁹ Wypowiedź Mao Zedonga, na posiedzeniu KPCH w dniu 12 marca 1957 r.

w połączeniu z tendencją do nadużywania alkoholu, przekładają się na pogorszenie kondycji zdrowotnej obywateli. Osobnym problemem jest brak doświadczonej kadry medycznej i w pełni zorganizowanego państwowego systemu ochrony zdrowia, zwłaszcza na obszarach wiejskich. Dostrzegając ww. problemy, rząd chiński w latach 2000-2011 podjął decyzję o zwiększeniu wydatków na ochronę zdrowia o 11 proc. PKB rocznie, a w 2011 r. całość wydatków na ten cel wzrosła do 5,2 proc. PKB *per capita*.¹⁰ W rezultacie udało się zapewnić dostęp do podstawowej opieki medycznej aż 95 proc. populacji Chińczyków. Zalecenia OECD podkreślają znaczenie kampanii społecznych, kładących nacisk na znaczenie właściwego odżywiania się i zalecają regularny monitoring chorób chronicznych.

Prognozy dotyczące populacji w Chinach, w tym zwłaszcza na obszarach wiejskich, wskazują na przejście do stadium społeczeństwa starzejącego się, charakterystycznego dla krajów postindustrialnych, takich jak USA, Wielka Brytania czy kraje Europy Północnej. Zgodnie z przyjętymi standardami mówimy, że społeczeństwo starzeje się, gdy więcej niż 10 proc. jego populacji przekracza wiek 60 lat, a więcej niż 7 proc. wiek 65 lat. Chiny „spełniły” te kryteria w 2000 r., kiedy to 60- oraz 65-latkowie stanowili odpowiednio 10,5 proc. oraz 7 proc. populacji społeczeństwa.¹¹ Czynniki demograficzne i związane z tym problemy ekonomiczno-społeczne są bardzo dotkliwe dla ludności, zamieszkującej obszary wiejskie Państwa Środka. W związku z bardzo dynamicznym rozwojem ekonomicznym Chin, osoby młode (w wieku produkcyjnym) masowo migrują do miast, głównie w kierunku południowo-wschodnim.

Dodatkowo, dają się już odczuć skutki „polityki jednego dziecka” – do 2050 r. liczba Chińczyków w wielu produkcyjnym spadnie o 160 mln osób.¹² W rezultacie tych procesów już dzisiaj osoby starsze z obszarów wiejskich często pozostają bez opieki i środków do życia, co w konsekwencji może oznaczać kres dotychczasowego bardzo tradycyjnego modelu chińskiej rodziny. O skali problemu dobitnie świadczą dane statystyczne: w latach 1991-2004 odsetek gospodarstw domowych narażonych na życie w nędzy wyraźnie się zwiększył. Osoby które należą do grup wiekowych powyżej 70. roku życia są najbardziej narażone na

¹⁰ *The People's Republic of China - Avoiding the middle trap: policies for sustained and inclusive growth.* OECD, September 2013, str. 19

¹¹ F. Cai, J. Giles, P. O'Keefe, D. Weng *The Elderly and Old Age Support In Rural China. Challenges and Prospects*, The World Bank 2012, str. 26

¹² I. Attane „*Tam gdzie dzieci są luksusem*”, wyd. Studio Emka 2012, str. 125

chroniczną biedę, co wynika z faktu, że nie są już w stanie pracować. Poza tym problemem jest również zmienność dochodów uzyskiwanych z pracy na roli.¹³ Biorąc pod uwagę ten pogłębiający się problem społeczny, rząd chiński zainicjował ostatnio program tzw. emerytur wiejskich. Od końca 2010 r. programy takie wprowadzono w 23 ośrodkach wiejskich i mają być sukcesywnie wdrażane na terenie całych Chin do 2016 r.¹⁴ Trzeba jednak zaznaczyć, że jest to tylko namiastka ochrony socjalnej przed biedą i wykluczeniem społecznym, ponieważ środki te umożliwią zaspokojenie jedynie minimum życiowego.

Osobnym problemem jest brak zabezpieczeń socjalnych w takiej formie, w jakiej funkcjonują np. w Europie Środkowo-Wschodniej. Jedynie osoby mające umowy o pracę mogą liczyć na odprawy pieniężne, w 2010 r. tylko 4 proc. migrantów z obszarów wiejskich było objętych systemem zabezpieczeń na wypadek bezrobocia i mniej niż połowa posiadała umowy o pracę, dlatego też Chiny znajdują się w grupie państw, w których wskaźnik pobierania świadczeń z tytułu bezrobocia oscyluje poniżej 10 proc. Dużym problemem jest silna segmentacja systemu emerytalnego, obowiązują więc inne reżimy dla obszarów wiejskich, sektora publicznego czy prywatnego.¹⁵ Rząd chiński zdecydował się na podjęcie walki z narastającymi nierównościami społecznymi, widocznymi w znaczących dysproporcjach dochodów społeczeństwa. Około 10 proc. najbogatszych Chińczyków dysponuje rocznie dochodami na poziomie 20 tys. USD, a 10 proc. najbiedniejszych ma do dyspozycji jedynie 800 USD na rok.¹⁶

Poza tym wciąż wzrasta świadomość społeczeństwa i coraz więcej Chińczyków nie godzi się już na bardzo niski poziom płac i złe warunki pracy. Dlatego też rząd chiński, zdając sobie sprawę w potencjalnych konsekwencji ww. stanu rzeczy, gwałtownie zwiększa podaż środków pieniężnych na ochronę socjalną. Zgodnie z ostatnim planem 5-letnim, kwota przeznaczana na zaspokajanie potrzeb mieszkańców obszarów wiejskich ma sukcesywnie wzrastać do 2020 r.¹⁷

¹³ F. Cai, J. Giles, P. O'Keefe, D. Weng *op. cit.*, str. 40

¹⁴ J. Giles, D. Weng, Ch. Zhao "Can China's Rural Eldery Count on Support from Adult Children? Implications of Rural- to-Urban Migration." The World Bank 2010, str. 5

¹⁵ *The People's Republic of China ...* str. 15

¹⁶ B. Liberska „Perspektywy rozwojowe chińskiej gospodarki do 2050 roku”, str. 11

¹⁷ „China Structural Reforms for Inclusive Growth”, seria „Better Policies”, OECD, marzec 2014, str. 10

Ostatnim punktem na liście 5-letniego planu jest założenie "green growth", a więc ochrona zasobów i środowiska naturalnego, dobre zarządzanie zasobami naturalnymi oraz wodą, przeciwdziałanie zmianom klimatu i klęskom żywiołowym.¹⁸

Rząd chiński zdecydował się przywiązywać większą wagę do zrównoważonego rozwoju całego kraju i z tego też względu zaczął kłaść większy nacisk na rozwój zachodnich regionów kraju, które w porównaniu z obszarami wschodnimi i centralnymi są relatywnie najbardziej zacofane.¹⁹ Pierwotnie uwaga władz była uwarunkowana faktem, że na obszarze tych rejonów znajdują się duże ilości bogactw naturalnych niezbędnych do funkcjonowania przemysłu, takich jak węgiel kamienny, ropa naftowa, gaz ziemny czy wysokogatunkowe rudy metali. Rejony zachodnie i centralne nie posiadają dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej ani społecznej, są odległe od portów morskich, przez co nie są podatne na odbiór inwestycji zagranicznych i tym samym nie mają szans na rozwój. Polityka gospodarcza Pekinu skłania się do bardziej preferencyjnego traktowania rejonów zachodnich pod względem inwestycji które są zwłaszcza lokowane w dziedzinie budowy dróg, kolei, lotnisk czy też hydroenergetyki i gazociągów. Biorąc pod uwagę tendencje migracyjne i ich dynamikę, władze lokalne wzięły odpowiedzialność za edukację migrantów do 15 roku życia: zapewniono im dostęp do szkół i opieki zdrowotnej, nawet mimo braku formalnego meldunku.

Wnioski

Analiza wzrostu potęgi gospodarczej Chin wyraźnie wskazuje, że Państwo Środka ma realną szansę stać się pierwszą gospodarką świata, nawet mimo zakładanego spadku dynamiki wzrostu gospodarczego PKB z obecnych 10 proc. do 7 proc. rocznie. Aby ten scenariusz się sprawdził, konieczne są jednak poważne reformy wewnętrzne, których kierunek został dobitnie wskazany w najnowszym planie 5-letnim. Wg. R. Solowa gospodarki wykazują naturalną tendencję do osiągnięcia „stanu zrównoważonego wzrostu, gdy produkcja, ilość pracy i kapitału zwiększają się w tempie równym tempu wzrostu populacji.”²⁰

¹⁸ „Belter policies.” Series, *Structural Reforms for Inclusive Growth*.” OECD, 2014, str. 25

¹⁹ LiZibin „West Development Strategy.” International Investment Forum, Xiamen, September 2000

²⁰ Red. K. Żakowski „Współczesna Azja Wschodnia. Wybrane zagadnienia.” Uniwersytet Łódzki 2011, str. 45

W Chinach proporcje te zostały zakłócone. Biorąc pod uwagę obserwowany obecnie trend dynamicznego rozwoju ekonomicznego można dokonać symulacji rozwoju sytuacji, jednakże próba precyzyjnego wskazania daty uzyskania przez Chiny statusu ekonomicznego hegemonu świata nie jest możliwa.

Wydaje się, że Chiny wybiorą scenariusz „Jedwabnego Szlaku” jako model rozwoju gospodarczego. Przyszła strefa wpływów gospodarczych Chin może objąć ponad połowę światowego PKB. Takie stwierdzenie wynika z faktu, że państwo to bardzo dynamicznie zwiększa swoją obecność w Afryce czy Ameryce Łacińskiej – do tej pory tradycyjnej strefie wpływów USA. Kraje wysoko rozwinięte muszą się liczyć z tym, że będą mieć problemy z ochroną własnych rynków wewnętrznych ze strony Państwa Środka. Chodzi tu nie tyle o zalew tanimi produktami, co ma miejsce od kilku dziesięcioleci, ale o konkurencję w zakresie produktów zaawansowanych technologicznie.

*Tezy przedstawiane w serii „Biuletyn OPINIE” Fundacji Amicus Europae
nie zawsze odzwierciedlają jej oficjalne stanowisko !*

Kontakt

**Fundacja Aleksandra Kwaśniewskiego
„Amicus Europae”**

Aleja Przyjaciół 8/5
00-565 Warszawa

Tel. +48 22 622 66 33
Tel. +48 22 622 66 03
Fax: +48 22 629 48 16

email: fundacja@fae.pl, www.fae.pl

Biuletyn OPINIE FAE nr 15/2014

**Spoleczno-ekonomiczne dylematy
Państwa Środka**

Autor: Elżbieta Daszkowska

Ekspert Zespołu Analiz Fundacji *Amicus Europae*.

Doktorantka w Kolegium Gospodarki Światowej SGH, absolwentka tej uczelni.

Pracownik administracji państwowej RP.

Specjalizuje się w tematyce integracji europejskiej, międzynarodowych stosunków gospodarczych, w tym problematyce kryzysu finansowego.

Nadrzędną misją **Fundacji AMICUS EUROPAE** jest popieranie integracji europejskiej, a także wspieranie procesów dialogu i pojednania, mających na celu rozwiązanie politycznych i regionalnych konfliktów w Europie.

Do najważniejszych celów Fundacji należą:

- Wspieranie wysiłków na rzecz budowy społeczeństwa obywatelskiego, państwa prawa i umocnienia wartości demokratycznych;
- Propagowanie dorobku politycznego i konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej;
- Propagowanie idei wspólnej Europy i upowszechnianie wiedzy o Unii Europejskiej;
- Rozwój Nowej Polityki Sąsiedztwa Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem Ukrainy i Białorusi;
- Wsparcie dla krajów aspirujących do członkostwa w organizacjach europejskich i euroatlantyckich;
- Promowanie współpracy ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki, szczególnie w dziedzinie bezpieczeństwa międzynarodowego i rozwoju gospodarki światowej;
- Integracja mniejszości narodowych i religijnych w społeczności lokalne;
- Propagowanie wiedzy na temat wielonarodowej i kulturowej różnorodności oraz historii naszego kraju i regionu;
- Popularyzowanie idei olimpijskiej i sportu.